

ת"פ 59018/05/13 - מדינת ישראל נגד גדעון חרלפ,

בית משפט השלום באילת

ת"פ 59018-05-13 מדינת ישראל נ' חרלפ 13 יולי 2014

בפני כב' השופט יוסי טופף

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד עדתו

נגד

הנאשם

גדעון חרלפ,

הכרעת דין

כתב האישום ותשובת הנאשם

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום, המייחס לו עבירה של החזקת ערך טבע מוגן לפי סעיפים 33(ד) ו-57(א) לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן: "**חוק גנים לאומיים**") ותקנה 2(א) לתקנות גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי לאום (איסור פגיעה בערכי טבע מוגנים), התשמ"ד-1983 (להלן: "**תקנות גנים לאומיים**") ועבירה של יבוא ערך טבע מוגן לפי סעיפים 33(ה) ו-57(א) לחוק גנים לאומיים.
2. בהתאם לכתב האישום, ביום 14.2.2012 בשעה 19:30 בקירוב, במסוף הגבול טאבה באילת, החזיק הנאשם בכליו קונכייה מסוג שבען וצדפות טרידכנה, אותן ייבא ארצה ממצריים, ללא היתר. המדובר בקונכייה וצדפות המשתייכות למערכת הרכיכות ומהוות ערכי טבע מוגנים.
3. במענה לכתב האישום, אישר הנאשם כי נמצאו אצלו הקונכייה והצדפות, כמפורט בכתב האישום, במועד האמור במסוף הגבול בטאבה. הנאשם טען כי רכש כדין את הקונכיות ממצרי שיש לו היתר סחר מצרי וכוונתו הייתה לתן את הקונכיות הללו לאשתו כמזכרת. לדבריו, במצרים מוכרים קונכיות וצדפות כאלו בפומבי, ללא הרכיכה שחיה בהן, ואין בכך פגיעה בערכי טבע בישראל. הנאשם טען כי יש לבטל את כתב האישום נגדו היות ולדבריו לאותו פקח שלקח ממנו את הקונכייה והצדפות לא הייתה הסמכה לעשות כן.

תמצית פרשת התביעה

4. במסגרת פרשת התביעה נשמעו עדויותיהם של זיו נדר (להלן: "נדר"), פקח בשמורת האלמוגים וממונה על פיקוח אכיפה וחקירות במחוז אילת ברשות הטבע והגנים ושל ד"ר אסף זבולוני (להלן: "ד"ר זבולוני"), אקולוג ברשות הטבע והגנים ואחראי על מפרץ אילת.

5. נדר מסר בעדותו כי הוא משמש כפקח בשמורת האלמוגים מזה למעלה מ-5 שנים ובנוסף משמש כממונה על פיקוח אכיפה וחקירות במחוז אילת, מטעם רשות הטבע והגנים, מזה כשנתיים וחצי. העד הבהיר כי במסגרת תפקידו הוא מוסמך לעכב ולעצור חשודים, לחקור אותם ולתפוס את ציודם. נדר ציין כי בתאריך 14.2.2012 נקרא למסוף טאבה, לטפל ב"אירוע של ייבוא והחזקה של ערכי טבע מוגנים" ופגש את הנאשם. העד ציין כי הציג עצמו כפקח באמצעות תעודה, מסר לנאשם במה הוא חשוד וגבה ממנו הודעה קצרה תחת אזהרה. בחזקת הנאשם נמצא חצי כד מפלסטיק ובתוכו מספר קונכיות מסוג שבען וחצאי צדפות של טרידכנה. נדר תפס אותן קונכיות וצדפות בהיותן ערכי טבע מוגנים וטען בעדותו כי מעמדן במצרים אינו רלוונטי לעניין העבירות שיוחסו לנאשם. נדר הבהיר כי בארץ נמכרות קונכיות ממוגנים, הן קונכיות שאסורות למכירה או לסחר ובכל מקרה מדובר בערכי טבע מוגנים בישראל ואין נפקא מינה אם הובאו מארץ זרה.

במהלך עדותו נשאל נדר על תוקפה של תעודת הפקח שלו והשיב כי לא נקוב בה תוקפה משום שהוא משמש כעובד קבוע של רשות הטבע והגנים. לדבריו, רשות הטבע והגנים מנפיקה תעודות ועליהן מועד תוקף רק לעובדים שאינם קבועים.

נדר אישר בעדותו שמסר לנאשם פתק ועליו פרטיו: שמו, תפקידו ומספר עובד (ר' 1/נ), והסביר כי הפתק האמור לא היה תחליף להצגת תעודת הפקח, אלא רק נתן לנאשם את פרטיו, כך לפי הסברו: **"...אנשים מבקשים ממני את הפרטים לעניין תלונות וכדומה וכאיש ציבור אני נתתי את פרטי על גבי הפתק וציניתי את מספר העובד. לא מדובר בתעודה"** (עמ' 11 לפרוט').

נדר הציג בעדותו דו"ח שרשם ביום 16.2.2012 (ת/1), בו ציין כי בתאריך 14.2.2012 הגיע למכס במעבר הגבול טאבה, בעקבות דיווח על אזרח ישראלי שחזר ממצרים והחזיק ברשותו ערכי טבע מוגנים. לדבריו, בהגיעו למקום בחן את ערכי הטבע המוגנים שנמצאו בחזקתו של הנאשם וצילם אותם. לאחר מכן פגש בנאשם והציג עצמו באמצעות תעודת פקח של רשות הטבע והגנים וגבה ממנו הודעה באזהרה. הנאשם הציג עצמו כעורך דין, סירב לחתום על הודעתו, צילם את ערכי הטבע ואף ניסה לצלם את נדר עצמו.

הוגשו צילומים של הקונכיה והצדפות (ת/2); תקליטור המתעד את חקירת הנאשם (ת/3); והודעת הנאשם מיום 14.2.2012 (ת/4), במסגרתה סירב הנאשם להשיב לשאלות שהופנו אליו ואף סירב לחתום.

6. ד"ר אסף זבולוני, מומחה לאקולוגיה וביולוגיה ימית המועסק ברשות הטבע והגנים הגיש חוות דעת

מומחה (ת/5), במסגרתה ציין כי בחן הצילומים של הצדפות והקונכייה שצולמו על ידי נדר ביום בו נתפסו אצל הנאשם ואלו זוהו על ידו כ"ערכי טבע מוגנים". ד"ר זבולוני פירט בחוות דעתו כי בעשורים האחרונים קיימת התדרדרות מואצת במצבן של אוכלוסיות בעלי חיים ימיים ואבדן מיני דגים וחסרי חוליות בכל הימים והאוקיינוסים שבהם מתקיימת פעילות של דיג, שלייה ואיסוף. לכן, הוגדרו מיני בעלי חיים ימיים כבעלי חיים מוגנים שפגיעה בהם עלולה לגרום לנזקים בלתי הפיכים לאוכלוסיותיהם ולפגיעה עקיפה במערכת האקולוגית שלהם.

ד"ר זבולוני מסר בעדותו כי ההגנה על מיני בעלי חיים ימיים נועדה למנוע את שליית הקונכיות מהים ובדרך זו לפגוע בבעלי החיים באותה מערכת אקולוגית ימית ומערכות אקולוגיות נוספות. נטען שמערכות אקולוגיות ימיות תלויות מאד בקישוריות בין אוכלוסיות, גם כאלה שנמצאות במרחק רב אחת מהשנייה. לדבריו, במקרים רבים מקור בעלי החיים באוכלוסייה אחת נמצאת באוכלוסיות שכנות או מרוחקות ותוצרי רבייה של אוכלוסייה אחת יכולות לנוע עם זרמי הים למרחקים אדירים לפני שהם מגיעים למקום שבו הם חיים את חייהם כבוגרים ולכן פגיעה באוכלוסיות רחוקות או אחרות עלולה לפגוע באוכלוסיות המקומיות (עמ' 15 לפרוט').

ד"ר זבולוני מסר בעדותו כי השבת אותן קונכיות וצדפות שנשלו מהים אינה מומלצת בשלב זה מפני שהשבתן תיצור התערבות חדשה ומיותרת במערכת האקולוגית.

7. הוגשה תעודת עובד הציבור מיום 2.6.2013, מטעם גב' מירב לוי ממחלקת ההיתרים ברשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (ת/6). בתעודה זו צוין כי לנאשם "**לא היה מעולם היתר לסחר ולהחזקת חיות בר מוגנות ו/או ערכי טבע מוגנים, כמו כן לא היה לו היתר לסחר ולהחזקת חיות בר ו/או ערכי טבע מוגנים נכון לתאריך 14.2.12**".

תמצית פרשת ההגנה

8. הנאשם הודיע כי הוא מוותר על מסירת עדות מטעמו, או כל עד הגנה אחר, וביקש להסתמך על המוצגים הבאים: פיסת הנייר שמסר נדר לנאשם עליו ציין את פרטיו (נ/1); צילום תעודת פקח של נדר (נ/2); מכתב ששלח למנכ"ל רשות הטבע והגנים (נ/3) ובו כתב בהאי לישנא: "**עד מתי יטחנו אותך הפקידים והיועצים המשפטיים. הכל כאן זיבולים - לא מתאים לרשות ציבורית שבהנהגתך! יש לכם אלפי קונכיות על המדפים!. תחזירו אותם ולא נתבזה בבית משפט ותחסכו גם אתם כסף וזמן**".

הוגש מכתב שנשלח לנאשם, מטעם מר יוסי ורצברגר, יועץ למנכ"ל רשות הטבע והגנים, מיום 13.8.2012 (נ/4). במכתב צוין כי הצדפות והקונכיות שהנאשם ייבא ארצה ממצרים בתאריך 14.2.2012 הוכרזו כערכי טבע מוגנים ועל כן לא ניתן לתת לנאשם להחזיק בהן. עוד צוין במכתב כי

הסיבה העיקרית להכחדתם של המינים שיובאו על ידי הנאשם ארצה מסיני ודומיהם היא פעולת איסוף לא מבוקרת מהטבע וכי מתן היתר להחזקת מינים אלה מעודדת פעולה הרסנית זו, אשר עלולה לפגוע לא רק בשוניות האלמוגים בסיני אלא גם בשלמות המערכת האקולוגית באילת.

בנוסף, הוגשו תשובותיה בכתב של גב' מירב לוי לשאלון שהפנה אליה הנאשם, בהסכמה, בעקבות תעודת עובד הציבור שהוגשה בחתימתה. מעיון בתשובות אלו עלה כי מרבית השאלות שהפנה אליה הנאשם אינן בתחום סמכותה, כך לטענתה. עם זאת, צוין כי "**למינים שהביא הנאשם, לא ניתנים היתרים לאוספים פרטיים כי מדובר במינים שנמצאים במפרץ אילת**" וכי "**ישנם אוספים לצורך מחקר באקדמיה להם ניתנים היתרים ספציפיים לצורך החזקה למחקר**".

9. במסגרת סיכומי, טען הנאשם כי יש לזכותו בדין היות והתביעה לא הוכיחה מעל לכל ספק סביר כי ביצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

נטען כי לנדר לא הייתה סמכות לפעול כפקח במועד האירוע ולא הייתה לו הסמכות לתפוס את הערכים המוגנים שהיו ברשות הנאשם. עוד נטען כי לא ניתן לקבוע ממצאים על סמך חוות דעתו של ד"ר זבולוני שכן התמחותו באלמוגים שהם בעלי חיים מגוונים, בעוד שבמרכז כתב האישום עומדים שלדי קונכיות מתות. נטען שלא הוכח בבירור כי שלדי הרכיכות שנתפסו אצל הנאשם הם ערכים מוגנים בישראל. הנאשם הוסיף וטען כי לא הייתה לו כל כוונה פלילית, וטען שרכש את הקונכיות בריש גלי במצרים ולא ניסה להסתירם מעיני הפקחים בגבול. לדבריו, מכירת קונכיות בסיני הינה חוקית וגלויה ולכן אין להרשיעו בשל רכישתן מחוץ לארץ. עוד טען הנאשם לאכיפה בררנית, שכן קיימות לדבריו חנויות רבות המוכרות ערכי טבע מוגנים מבלי שהן נותנות על כך את הדין. מכל המקובץ, ביקש הנאשם להורות על זיכוי ולהחזיר לידיו את הקונכיות והצדפות.

לבסוף ציין הנאשם שהוא מתחייב בהזדמנות הראשונה להחזיר חלק מהקונכיות למפרץ סואץ למען יהיו בית חדש אפשרי לסרטן הנזיר שם, כך לדבריו.

דין והכרעה

10. שעה שמבקשת התביעה להביא להרשעת נאשם בעבירות סחר והחזקה של ערכי טבע מוגנים, עליה להוכיח במידה שלמעלה מספק סביר את כל פרטי העבירות, היינו:

(א) כי אכן נתפסו בעלי חיים המסוימים המנויים בכתב האישום;

(ב) כי אמנם בעלי חיים שנתפסו הם ערכי טבע מוגנים שהחזקתם/הסחר בהם אסורים ללא היתר;

(ג) כי הנאשם סחר או החזיק בערכי הטבע המוגנים הנ"ל;

(ד) כי לא היה היתר כדין בידי הנאשם להחזקה/סחר בערכי טבע מוגן;

(ה) כי מתקיים בנאשם היסוד הנפשי הנדרש להתגבשות העבירה, שהוא כוונה פלילית.

אקדים לציין כי לאחר שהתרשמתי מטענות הצדדים, מראיותיהם וממכלול נסיבות העניין, שוכנעתי לקבל את גרסת המאשימה, באופן שניתן להרשיע על סמכה את הנאשם בעבירות המיוחסות לו.

11. זיהוי בעלי החיים - מעדותו של הפקח נדר, אשר לא נסתרה, עולה כי ביום 14.2.2012 נקרא למעבר הגבול בין מצריים לישראל, כדי לטפל באירוע של ייבוא והחזקת ערכי טבע מוגנים. בבואו למקום פגש את הנאשם ותפס מספר צדפות וקונכייה בתוך חצי כד מפלסטיק שהביא עמו הנאשם. נדר צילם את אותן צדפות וקונכייה (ת/2), מילא דו"ח פעולה (ת/1) וגבה הודעה באזהרה מהנאשם (ת/4). עדותו של נדר, כך בבית המשפט, הותירה רושם מהיימן, דבריו לא נסתרו ולא מצאתי להטיל דופי במקצועיותו.

12. האם עסקינן ב"ערכי טבע מוגנים"?

סעיף 1 לחוק גנים לאומיים, העוסק בשמירת הטבע, הנוף והמורשת בשטח המדינה, קובע:

"ערך טבע' - כל דבר או סוג דברים שבטבע או חלק מהם, חי, צומח או דומם, שמקורם בשטח המדינה או מחוצה לו. [ההדגשה אינה במקור- י.ט.]
'ערך טבע מוגן' - ערך טבע, שלדעת השר יש ערך בשמירתו או סכנה להכחדתו, והוא הכריז עליו, בהתאם להוראות סעיף 33, כעל ערך טבע מוגן."

מכוח חוק גנים לאומיים משנת 1963, שהוחלף בחוק גנים לאומיים משנת 1992, שהוחלף מאוחר יותר בחוק גנים לאומיים 1998, הותקנו תקנות גנים לאומיים משנת 1983, שהחליפו את תקנות גנים לאומיים ושמורות טבע (איסור פגיעה בערכי טבע מוגנים), התשל"ח-1977.

תקנה 2(א) לתקנות גנים לאומיים קובעת איסור גורף: **"לא יחזיק אדם בערך טבע מוגן, למעט ערכי טבע המפורטים בתוספת"**. התוספת לתקנות הגנים הלאומיים מונה סדרות של מיני צבים, לטאיים ונחשיים ולא רכיכות, צדפות או קונכיות.

סעיף 1 בתקנות גנים לאומיים קובע את ההגדרה הבאה:

"ערך טבע מוגן' - ערך טבע מן המפורטים בתוספת לאכרזת גנים לאומיים ושמורות טבע (ערכי טבע מוגנים), התשל"ט-1979".

נפנה אם כן לערכי הטבע המפורטים בתוספת לאכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (ערכי טבע מוגנים), התשס"ה-2005 (אשר החליפה את אכרזת גנים לאומיים ושמורות טבע מוגנים), התשל"ט-1979. התוספת לאכרזה מונה קטגורית "חסרי החוליות", הכוללת **"מערכת רכיכות, למעט ראשרגליים בים התיכון"**, כערך טבע מוגן בכל הארץ.

סעיף 33(ד) לחוק גנים לאומיים קובע:

"לא יסחר אדם בערך מוגן, אלא על פי היתר כללי או מיוחד מאת המנהל, ולא יחזיק אדם בערך טבע מוגן, אלא על פי היתר כאמור או אם רכש את ערך הטבע מבעל היתר סחר באותו ערך טבע."

כך גם עולה מתקנה 2(א) לתקנות גנים לאומיים:

"לא יחזיק אדם בערך טבע מוגן, למעט ערכי טבע המפורטים בתוספת."

13. הצדפות והקונכיה שהחזיק הנאשם בבוא לישראל ממצרים צולמו כאמור על ידי נדר, ותמונותיהן הועברו לעיונו של המומחה מטעם רשות הטבע והגנים, ד"ר זבולוני, מומחה לאקולוגיה וביולוגיה ימית. ד"ר זבולוני זיהה כי מדובר בקונכיה של חלזון (שבען lambis) וקסוות של צדפות (*tridacna spp*). לדבריו, "בעלי חיים מסוגים אלה מצויים בשוניות האלמוגים של אילת ושייכים למערכת הרכיכות (*Mollusca*) שהיא מערכת מוגנת". חוות דעתו של ד"ר זבולוני, לא נסתרה בחקירתו הנגדית, ואף בעדותו בבית המשפט עמד המומחה על הנזקים שנגרמים למערכות אקולוגיות ימיות, קרובות ורחוקות, כתוצאה מפגיעה בערכי טבע מוגנים, השייכים למערכת הרכיכות בדרך של שלייתם מהים, כפי שפורט לעיל.

מכאן, באתי למסקנה כי עסקינן בערכי טבע מוגנים. דומני כי אין צורך להכביר מילים באשר לצורך האוניברסלי בהגנה על ערכי טבע, יהא מקורם אשר יהא.

14. האם הנאשם ייבא ארצה ו/או החזיק בערכי הטבע המוגנים?

בעבירת החזקה מטיל החוק אחריות פלילית על מי שברשותו - בהחזקתו - נמצאים "דברים", אשר נקבע כי החזקתם אסורה (ר' י' רבין וי' ואקי, **דיני עונשין** (תשע"א-2010), כרך א', בעמ' 225 ואילך; י' לוי וא' לדרמן, **עיקרים באחריות פלילית** (תשמ"א-1981), בעמ' 186-190).

עמוד 6

סעיף 34 כד לחוק העונשין, תשל"ז-1977 מגדיר "החזקה" כ"שליטתו של אדם בדבר המצוי בידו, בידו של אחר או בכל מקום שהוא, בין שהמקום שייך לו ובין אם לאו; ודבר המצוי בידם או בהחזקתם של אחד או כמה מבני חבורה בידיעתם ובהסכמתם של השאר יראו כמצוי בידם ובהחזקתם של כל אחד מהם ושל כולם כאחד".

15. במוקד הגדרת ה"החזקה" עומד עקרון השליטה המורכב מיסוד פיסי ומיסוד נפשי. היסוד הנפשי עניינו מודעות ורצון לשלוט ולהחזיק בנכס, ואילו היסוד הפיסי עניינו במידת הזיקה הפיסית לנכס, וזה מתקיים כאשר לאדם נתונה היכולת על פי מהלך העניינים הטבעי והרגיל להגיע לעשייה פיסית בחפץ או שבידו לקבוע את גורלו הפיזי של החפץ.

16. מהמסכת הראייתית שנפרסה לפני עולה כי ביום 14.2.2012 שב הנאשם לישראל, דרך מעבר הגבול בטאבה, לאחר שהות במצרים, כשבאמתחתו הקונכייה והצדפות, כפי העולה מדו"ח הפעולה של נדר (ת/1). במענה לכתב באישום, הודה הנאשם בהחזקת הקונכייה והצדפות האמורות בו, אך טען להגנתו שלא היה בכך משום עבירה פלילית, היות ולדבריו רכש אותן ממצרי. לדבריו: **"הלכתי 5 מטר ממסוף טאבה"** (עמ' 2 לפרוט').

ודוק, מהנאשם נגבתה בו במקום הודעה באזהרה, ועל אף שסירב להשיב למרבית השאלות שנשאל, טען כי: **"אין בקונכיית האלה משום פגיעה בערכי טבע והם מחוץ למדינת ישראל הידועה"**. בנוסף, התעקש הנאשם לכתוב, בכתב ידו, על גבי ההודעה, כך: **"אני מבקש להחזיר לי את הקונכיית הללו ללא דיחוי לכתובת ..."**.

מכאן, אני קובע כי נתקיימו יסודות "ההחזקה", הפיסי והנפשי, שכן לנאשם הייתה הן זיקה פיסית והן כוונה ורצון להחזיק באותן צדפות וקונכייה, שנמצאו בכליו, עת חצה את הגבול בהגיעו לישראל ממצרים.

17. מכאן נפנה לשאלה - האם הנאשם החזיק בערכי הטבע המוגנים על פי היתר או רכש אותם מבעל היתר סחר כדין.

ודוק, הנאשם לא הואשם בפגיעה במישרין, באופן אקטיבי, בערכי טבע מוגנים, אותן צדפות וקונכייה שנשלו מן הים בזמן כלשהו, אלא שהמאשימה ביקשה להוכיח ברף ההוכחה הנדרש בפלילים כי הנאשם החזיק בהן, בניגוד לסעיף 33(ד) לחוק גנים לאומיים והביא אותם ארצה.

לעניין העדרו של היתר לסחר ולהחזקת ערכי טבע מוגנים בידי הנאשם הוגשה כאמור תעודת עובד ציבור (ת/5), שתוכנה לא נסתר.

הנאשם אף לא טען כי ברשותו היתר להחזקת ערכי הטבע המוגנים שבמוקד כתב האישום. עם זאת, טען להגנתו, בשלב המענה לכתב האישום, כי רכש את הקונכייה והצדפות במצרים כדי להביאן לאשתו כמזכרת

והדגיש: "אני טוען שרכשתי את זה כדין מבעל היתר סחר מצרי" (עמ' 2 לפרוט').

לציין כי סעיף 34 לחוק גנים לאומיים מטיל על אדם שנמצא ברשותו או בחזקתו ערך טבע מוגן את נטל הראיה כי הוא מחזיק בו כדין:

"נמצא בחזקתו של אדם, ברשותו, או בכלי רכב, כלי שיט או כלי טיס שבבעלותו או בחזקתו ושאינו רכב ציבורי, ערך טבע מוגן, עליו הראיה שהוא מחזיק בו כדין."

הנה כי כן, ככל שטען הנאשם להגנתו כי רכש את הקונכייה והצדפות מבעל היתר סחר, עליו נטל הראיה, שכן עובדה זו מהווה את הבסיס לטענתו כי החזיק כדין בערכי הטבע המוגנים. ברם, הנאשם לא הציג כל ראיה לפיה החזיק כדין באותם ערכי טבע מוגנים שנתפסו בחזקתו.

18. נשאלת השאלה האם התקיים בנאשם היסוד הנפשי הנדרש להתגבשות העבירות של ייבוא והחזקת ערכי הטבע המוגנים, שהוא כוונה פלילית.

לאחר שבחנתי את מכלול הראיות שלפני נחה דעתי כי לנאשם הייתה **הכוונה הפלילית** הנדרשת להחזקה/סחר בערכי הטבע המוגנים, שלא כדין. על כוונה זו ניתן ללמוד מחזקת המודעות שלא הופרכה ומהודעתו של הנאשם באזהרה, עת התעקש לקבל לידיו את הקונכייה והצדפות ללא דיחוי, על אף שהובהר לו כי מדובר בערכי טבע מוגנים שחל איסור בהחזקתם. יתר על כן, אמירתו של הנאשם כי רכש את ערכי הטבע המוגנים במצרים ממוכר שברשותו "היתר סחר מצרי" מלמדת כי הנאשם היה מודע לצורך בהיתר שכזה, ומכאן נתגלתה מודעותו לאיסור שחל על יבוא והחזקת הצדפות והקונכייה, שלדבריו רכש כדין, מבלי שהניח כל ראיה בעניין זה.

ואם לא די בכך, הרי שהימנעות הנאשם מלהעיד משמשת כסיוע לראיות התביעה במקום שדרוש סיוע, ולא לחיזוק בלבד, ומלמדת על משקלה הרב של תוספת ראיתית זו לראיות התביעה. סעיף 162(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, קובע כך:

"(א) הימנעות הנאשם מהעיד עשויה לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה וכן סיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להן סיוע."

דרישת הסיוע הינה דרישה מחמירה יותר מדרישת ה"דבר מה" או החיזוק, שכן בניגוד לדרישת ה"דבר מה" או החיזוק, שהיא דרישה לתוספת ראיתית מאמתת בלבד, שאינה צריכה להצביע על אשמת הנאשם, ויכולה אף להיות ראיה "קלה כנוצה" (ראו רע"פ 4142/04 סמל (מיל.). **איתי מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי** בפסקה 20 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל (ניתן ביום 14.12.2006)), על תוספת בדרגת סיוע לעמוד בתנאים הבאים: עליה להיות ראיה עצמאית; המסבכת או נוטה לסבך את הנאשם בביצוע העבירה; ומתייחסת

לנקודה ממשית השנויה במחלוקת. כך למשל, שתיקה בחקירה, כמו בענייננו, מהווה חיזוק לראיות התביעה בלבד ואולם הימנעות מלהעיד בבית המשפט מהווה תוספת משקל משמעותית ורבה יותר. יפים לעניין זה דברי כב' השופט קדמי בספרו **"על הראיות"** חלק ראשון, עמ' 306:

"במקום שמתחייבים תגובה והסבר מצד הנאשם מכוחן של ראיות לכאורה שהובאו נגדו והוא שותק - יש לראותו כמי שאין בפיו כאלה. כפי שהתנהגות מפלילה של נאשם...מהווה ראיה נסיבתית לחובתו, ובתור שכזו עשויה לשמש סיוע, וכפי שהתבטאות מפלילה של נאשם מתקבלת כראיה לחובתו אם יש בה הודיה או ראשית הודיה ובתור שכזו עשויה לשמש סיוע; כך נותנת הדעת, שגם שתיקה של נאשם במהלך הדיון - כאשר שוב לא עומדת לו זכות שתיקה מוחלטת - במקום שראיות התביעה מחייבות הסבר או תגובה, תיחשב כהתנהגות מפלילה לחובתו ובתור שכזו תוכל להוות סיוע".

בחינת טענות שהעלה הנאשם

19. להלן אתייחס למספר טענות שהעלה הנאשם בסיכומיו. לטענת הנאשם, יש מקום לבטל את כתב האישום היות ולשיטתו הפקח נדר פעל ללא סמכות. הנאשם השתית טענתו על כך שלא ננקב בתעודת הפקח מועד תוקפה. לאחר שבחנתי טענה זו מצאתי לדחותה.

נדר הבהיר בעדותו כי הוא משמש כפקח של רשות הטבע והגנים מזה למעלה מ-5 שנים והואיל והינו בסטטוס של עובד קבוע לא מצוין מועד תפוגה על גבי תעודת הפקח שלו. תעודת הפקח הוצגה בבית המשפט (נ/2) ומצאתי אותה תקינה לחלוטין. צא וראה, הנאשם שאל את נדר כך: **"אני אומר לך כשבעת שהעברתי את הקונכיות מסיני לא היית מוסמך כפקח?"** ועל כך השיב: **"... בטח שהייתי מוסמך"** (עמ' 10 לפרוט'). יתר על כן, נדר העיד כי הזדהה באמצעות תעודת הפקח בפני הנאשם, עליה מצוין מפורשות כי הוענקו לו סמכויות המסורות לשוטר למעצר ועיכוב חשוד וסמכויות המסורות לקצין משטרה לביצוע חקירה. בנוסף לכך, אישר נדר בעדותו כי מסר לנאשם פתקה ועליה פרטיו, לפי בקשתו וכי לא מדובר בתחליף לתעודת הפקח. סוגיה זו אף קיבלה ביטוי בהקלטת גביית הודעתו של הנאשם, בה נשמע כי נדר מוסר לנאשם את פרטיו (ת/3). מכל המקובץ, לא מצאתי ממש בטענותיו של הנאשם.

20. נוסף על כך, טען הנאשם כי נקיטת ההליך הפלילי נגדו מהווה אכיפה בררנית לעומת מחזיקי וסוחרי ערכי טבע מוגנים אחרים. הנאשם הפנה לפרסומות באתרי אינטרנט וטען לקיומן של חנויות רבות המוכרות ערכי טבע מוגנים בארץ מבלי שפועלות נגדן רשויות האכיפה. העובדה כי קיימות חנויות לממכר מיני קונכיות וצדפים שונים לא הוכחה, שכן ניתן לסחור בערכי טבע אלה בהיתר סחר באותו ערך טבע (ר' סעיף 34 לחוק גנים לאומיים). עדי התביעה התייחסו לטענה זו בעדותם, כך ציין ד"ר זבולוני: **"אני יודע שיש חנויות שמוכרות קונכיות...אני מניח שהן מוכרות לפי היתרים"** (עמ' 16 לפרוט'); ונדר מסר בעדותו כך: **"כן, גם בארץ מוכרים קונכיות והקונכיות נמכרות בהיתר של מכירה וסחר. הקונכיות שנתפסו מהנאשם הן קונכיות שאסורות למכירה או לסחר"** (עמ' 11

לפרוט').

כך או כך, על הטוען לאכיפה בררנית להציג תשתית ראייתית שמצביעה על כך שהופלה לרעה, אך הנאשם לא עשה כן. מכאן מצאתי לדחות את טענתו זו.

21. הנאשם טען כי חשב לתומו כי משרכש את המינים בחו"ל, רשאי היה לייבאם לארץ. בעניין זה, מצאתי להבהיר כי אי ידיעת הדין אינה פוטרת מאחריות פלילית, אלא אם הטעות במצב המשפטי הינה בלתי נמנעת באורח סביר. עקרון זה מושרש בשיטת משפטנו ומהווה עקרון בסיסי במשפט הפלילי. הטעם בבסיס עקרון זה הינו החשש מפני עידוד אי ידיעת הדין ומתן פטור לאלה הטועים לחשוב כי מעשיהם אינם מהווים עבירה. אם ניתן יהיה לזכות בפטור מאחריות פלילית בשל אי ידיעת הדין, יהווה הדבר מסר לציבור כי כדאי ורצוי לא לדעת את הדין, ובכך ישוחרר מעולו של הדין ויעשה את החוק פלסטר (ר' י' רבין וי' ואקי, **דיני עונשין** (תשע"א-2010), כרך ב', בעמ' 905 ואילך).

22. עוד טען הנאשם כי יש לזכותו שכן החוק הישראלי אינו חל על עסקאות שבוצעו בחו"ל. גם טענה זו דינה להידחות. סעיף 34(ד) לחוק גנים לאומיים אוסר על החזקת ערך טבע מוגן ללא היתר; וסעיף 34(ה) לחוק אוסר על "סחר" בהגדרה רחבה: "**לרבות קניה, מכר, חליפין, ייצוא, ייצוא חוזר, ייבוא הכנסה מן הים וכן הצעה לסחר**", כאשר סעיף 1 לחוק קובע מפורשות כי יהא מקורו של ערך הטבע המוגן אשר יהא - "**בישראל או מחוצה לה**".

סוף דבר

23. מכל המקובץ, לאחר ששמעתי והתרשמתי מעדי התביעה והנאשם, קראתי את הפרוטוקול והמסמכים ובחנתי ושקלתי את הראיות - הגעתי למסקנה כי אשמתו של הנאשם הוכחה מעבר לספק סביר.

24. אי לכך, אני מרשיע את הנאשם בביצוע עבירות של יבוא והחזקת ערכי טבע מוגנים כאמור בכתב האישום.

ניתנה היום, ט"ו תמוז תשע"ד, 13 יולי 2014, במעמד הנוכחים.